

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 16 listopada 2010 r.

**Zarząd
Katowickiego Holdingu
Węglowego SA
w Katowicach**

LKA-4101-10-06/2010/P/10/134

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Katowickim Holdingu Węglowym SA w Katowicach, zwanym dalej „KHW SA”, w zakresie gospodarowania odpadami z wydobycia węgla kamiennego w latach 2007-2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 2 września 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność KHW SA w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli:

I. NIK pozytywnie ocenia, w okresie objętym kontrolą, następujące działania KHW SA w zakresie gospodarki odpadami:

1. Kierowanie w całości do odzysku wytworzonych w KHW SA odpadów z wydobycia węgla.

Odzyskowi poddano ogółem 11 131,1 tys. Mg wytworzonych odpadów z wydobycia węgla o kodach 01 01 02², 01 04 12³ oraz 01 04 81⁴, z czego 10 123,2 tys. Mg (90,9 %)

¹ Dz. U. z 2007 Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Odpady z wydobywania kopalin innych niż rudy metali.

³ Odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin inne niż wymienione w 01 04 07 i 01 04 11.

poddano odzyskowi poza instalacjami, w tym 8 386,8 tys. Mg (84,4 %) wykorzystano do rekultywacji terenów niekorzystnie przekształconych. Ogółem w ww. okresie wytworzono 11 158,7 tys. Mg odpadów z wydobywania węgla, a różnica (27,6 tys. Mg) pomiędzy wytworzoną ilością tych odpadów a poddaną odzyskowi wynikała z czasowego magazynowania odpadów przed przekazaniem do odzysku.

2. Prawidłowe sporządzanie i terminowe przekazywanie sprawozdań Marszałkowi Województwa Śląskiego⁵ oraz Głównemu Urzędowi Statystycznemu.

Roczne zbiorcze zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, sporządzano zgodnie z postanowieniami art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach⁶ i przekazywano Marszałkowi do końca I kwartału roku następnego, zgodnie z art. 37 ust. 3 ww. ustawy, w zakresie wymaganym załącznikiem nr 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych⁷. Również sprawozdania statystyczne GUS o odpadach (OS-6), wymagane postanowieniami rozporządzeń Rady Ministrów z 5 września 2006 r., z 9 października 2007 r. i 27 listopada 2008 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej⁸ poszczególne kopalnie przekazywały do właściwego urzędu statystycznego do 31 stycznia roku następnego za rok poprzedzający, zgodnie z postanowieniami ww. rozporządzeń.

3. Przedsięwzięcia w kopalniach KHW SA w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów z wydobywania węgla.

Działania te polegały na: planowaniu robót udostępniających i przygotowawczych w celu uzyskania minimalnej ilości tzw. „skały płonnej” (odpad o kodzie 01 01 02), realizowaniu reżimów technologicznych obowiązujących w trakcie wydobywania węgla (np. przyspieszenie udostępnienia i rozcięcia pokładów o lepszych warunkach geologicznych, zapewniających uzyskanie dobrych warunków jakościowych wydobytego węgla, opracowanie technologii pozwalającej na prowadzenie ścian wydobywczych na zakładaną wysokość bez zbędnego naruszania stropu i spodu, wykorzystaniu skały płonnej, jako elementu materiału podsadzkowego, prowadzeniu nadzoru nad procesem

⁴ Odpady z flotacyjnego wzbogacania węgla inne niż wymienione w 01 04 80.

⁵ Zwanym dalej „Marszałkiem”.

⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm., zwanej dalej „ustawą o odpadach”.

⁷ Dz. U. z 2007 r. Nr 101, poz. 686

⁸ Odpowiednio: Dz. U. Nr 170, poz. 1219 ze zm.; Dz. U. Nr 210, poz. 1521 ze zm.; Dz. U. Nr 221, poz. 1436 ze zm.

technologicznym w Zakładzie Mechanicznej Przeróbki Węgla każdej z kopalń (kontrola składu odpadów i określanie ich składu chemicznego, kontrola procesów wzbogacania, kontrola obiegu wodno-mułowego).

4. Przeprowadzenie trzech postępowań, oznaczonych nr: ZP/337/2007, ZP/354/2007 i ZP/551/2009, o udzielenie zamówień publicznych na usługi związane z transportem i odzyskiem odpadów z wydobycia węgla kamiennego, zgodnie z wymaganiami, określonymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁹. W szczególności dotyczyło to przyjętego trybu postępowania, treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia, formy i treści ogłoszeń o prowadzonym postępowaniu, przyjętych rozstrzygnięciach prowadzonych postępowań (np. unieważnienia postępowania lub wyłonienia wykonawcy usług), dokumentowania przebiegu postępowań oraz zawierania umów.
 5. Wywiązywanie się z określonych w art. 98 ust. 1 i art. 133 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych obowiązków sprawozdawczych o udzielonych zamówieniach sektorowych, które przekazywano Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych do dnia 1 marca każdego roku następującego po roku, którego dotyczyło sprawozdanie, zgodnie z art. 98 ust. 2 ww. ustawy. Sprawozdania te obejmowały zakres informacji wymagany przepisami rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2006 r. w sprawie zakresu informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach, jego wzoru oraz sposobu przekazywania¹⁰.
 6. Rzetelne przeprowadzenie czterech kontroli z zakresu gospodarowania odpadami z wydobycia węgla przez pracowników kontroli wewnętrznej Kopalń Węgla Kamiennego (KWK): „Wujek”, „Murcki-Staszic” i „Mysłowice Wesola” (2 kontrole), w tym na polecenie Zespołu Kontroli i Audytu Biura Zarządu KHW SA¹¹ oraz zaangażowanie tego Zespołu w nadzorowanie realizacji wniosków pokontrolnych.
- II.** NIK ocenia negatywnie spóźnione działanie w celu przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w trybie i na zasadach określonych dla zamówień sektorowych w ustawie Prawo zamówień publicznych, na wybór wykonawcy usług transportu i odzysku odpadów z wydobycia węgla przed terminem zakończenia z dniem

⁹ Dz. U z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm., zwana dalej „ustawą Prawo zamówień publicznych”.

¹⁰ Dz. U. Nr 155, poz. 1110 ze zm.

¹¹ Oznaczonych w ewidencji Zespołu Kontroli i Audytu Biura Zarządu KHW SA odpowiednio: 235/2008, 83/2010, 311/2009, oraz 155/2010.

28 lutego 2009 r. realizacji umowy zawartej przez KHW SA z poprzednim wykonawcą tych usług CTL „Maczki-Bór” spółka z o.o.

Biuro Zarządu KHW SA dopiero w dniu 5 lutego 2009 r., w terminie niezapewniającym jego zakończenie do dnia 28 lutego 2009 r., wystąpiło z wnioskiem do Zarządu o wszczęcie tego postępowania, gdyż zgodnie z art. 43 ust. 2 pkt 1 ustawy Prawo zamówień publicznych dla zamówień sektorowych (tj. przekraczających kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ww. ustawy) termin składania ofert w postępowaniu w trybie przetargu nieograniczonego nie może być krótszy niż 40 dni od dnia przekazania ogłoszenia o zamówieniu Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich. Jak wynika z arkusza zgłoszeniowego do wniosku (sporządzonego 23 kwietnia 2009 r.) wartość zamówienia wynosiła netto 20 590 427,42 zł i przekraczała kwotę określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8, która w 2009 r. dla usług wynosiła 1 597 365,20¹² zł (po 1 stycznia 2010 r. 1 485 693,00¹³ zł). Zatem zachodziła przesłanka, określona w art. 133 ust. 1 tej ustawy, stosowania jej do udzielenia zamówienia sektorowego. Wszczęte na podstawie uchwały Zarządu nr 883/2009 z dnia 1 lipca 2009 r. i ogłoszone w dniu 18 sierpnia 2009 r. w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej postępowanie (oznaczone nr ZP/551/2009) w sprawie wyboru w trybie przetargu nieograniczonego wykonawcy usługi transportu i odzysku odpadów z wydobycia węgla o kodach 01 01 02, 01 04 12 oraz 01 04 81, zakończono w dniu 12 stycznia 2010 r. podjęciem przez Zarząd KHW SA uchwały nr 19/2010 o jego unieważnieniu¹⁴ na podstawie art. 93 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo zamówień publicznych. W tej sytuacji dyrektorzy kopalń podejmowali działania we własnym zakresie w celu zabezpieczenia ruchu zakładu górniczego, zawierając umowy na wykonanie usług transportu i odzysku odpadów z wydobycia węgla. W okresie od 1 marca 2009 r. do 30 czerwca 2010 r. poszczególne kopalnie, wchodzące w skład KHW SA, zawarły z wykonawcami usług w zakresie transportu i odzysku odpadów z wydobycia węgla 34 umowy na łączną kwotę netto 36 518 957 zł, z czego KWK „Wieczorek” dwie umowy na łączną kwotę netto 1 883 000 zł, KWK „Mysłowice-Wesoła” sześć umów na łączną kwotę netto 5 787 819 zł, KWK „Wujek” trzy umowy na łączną kwotę netto 4 672 576 zł,

¹² Od 1.01.2008 r. do 31.12.2009 r. na podstawie postanowień rozporządzenia rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie kwot wartości zamówień oraz konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich (Dz. U. Nr 241, poz. 1762) oraz Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. Nr 241, poz. 1763).

¹³ Wg postanowień rozporządzeń: Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie kwot wartości zamówień oraz konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich (Dz. U. Nr 224, poz. 1795) oraz Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. Nr 224, poz. 1796).

¹⁴ Cena oferty przewyższała kwotę, którą zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia.

KWK „Murcki-Staszic” 23 umowy na łączną kwotę netto 24 175 562 zł. Pełnomocnicy KHW SA podpisali ww. umowy na podstawie art. 3 pkt 4 „Regulaminu¹⁵ udzielania zamówień nie objętych obowiązkiem stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych...”, a także jednostkowych uchwał Zarządu, udzielających pozwoleń na podpisanie tych umów. Wymieniony przepis regulaminu stanowi, że „W przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa zatrudnionych pracowników lub zagrożenia bezpieczeństwa i ruchu Zakładu KHW SA decyzje dotyczące realizacji usług, dostaw, robót górniczych i robót budowlanych mających na celu usunięcie tego zagrożenia podejmuje Kierownik Ruchu Zakładu. O podjętej decyzji bezzwłocznie informuje Zarząd KHW SA przekazując pełną dokumentację związaną z udzielonym zamówieniem”. Udzielenie ww. zamówień nastąpiło jednak z pominięciem stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych w sytuacji, gdy przepis art. 132 ust. 1 pkt 1 ustawy w związku z art. 133 ust. 1 nakazuje podmiotom, wymienionym w art. 3 ust. 1 pkt 4, udzielania zamówień w celu wykonywania działalności polegającej m.in. na wydobywaniu węgla kamiennego, w trybie tej ustawy.

Odpowiedzialność za ww. nieprawidłowość - opóźnienie wyboru po 28 lutym 2009 r. wykonawcy usług transportu i odzysku odpadów z wydobycia węgla, a w związku z tym udzielanie zamówień na wykonywanie tych usług bez stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień Publicznych, ponosi Zarząd KHW SA.

Wyjaśnienia Zarządu, że częściową winę za powstałe opóźnienie w rozpoczęciu procedury przetargowej ponoszą same kopalnie, które nie skierowały dostatecznie wcześnie stosownych wniosków do komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za weryfikację wniosków i przygotowanie uchwały Zarządu w sprawie wszczęcia postępowania, w ocenie NIK, nie usprawiedliwiają w pełni powyższych nieprawidłowości. Była bowiem możliwość wszczęcia i zakończenia procedury przetargowej w terminie umożliwiającym udzielenie zamówienia publicznego z zastosowaniem przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, przez wszczęcie z odpowiednim wyprzedzeniem postępowania lub uzgodnienia z Wykonawcą przedłużenia terminu realizacji umowy wygasającej z dniem 28 lutego 2009 r., którą wykonano wartościowo tylko w 84 % (z umownej kwoty netto 26 699 990,00 zł wykorzystano 22 428 982,65 zł). Mogło to umożliwić KHW SA wydłużenie okresu niezbędnego dla zakończenia postępowania.

¹⁵ Wprowadzonego uchwałą Zarządu KHW SA nr 915/2007 z dnia 14 sierpnia 2007 r., zmienionego uchwałą Zarządu nr 1490/2008 z dnia 28 października 2008 r.

Nieprzestrzeganie zasady konkurencyjności, realizowanej przy wyborze wykonawcy w trybie przetargu publicznego przy udzielaniu zamówień na zagospodarowania odpadów z wydobycia węgla, może stwarzać zagrożenie powstania zjawisk korupcjogennych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- ***zapewnienie wyłonienia wykonawcy usług, w zakresie transportu i odzysku odpadów z wydobycia węgla kamiennego dla kopalń KHW SA, z zastosowaniem przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych.***

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.